

Jongeren en cultuur in Helmond

Een kwalitatief onderzoek naar ontwikkelingen
en behoeften in cultuurdeelname onder
jongeren in de gemeente Helmond

drs. Karin du Long
Sophie de Jong MSc MA
Imke Swinkels

Colofon

Het PON & Telos heeft dit onderzoek verricht in opdracht van gemeente Helmond.

Gemeente Helmond

Auteurs

drs. Karin du Long, Sophie de Jong MSc MA en Imke Swinkels

Fotograaf

Kia Vereijken

Publicatienummer

221845-01

Datum

november 2023

© 2023 Het PON & Telos

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij Het PON & Telos. Gehele of gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld. Vermenigvuldiging en publicatie in een andere vorm dan dit rapport is slechts toegestaan na schriftelijke toestemming van Het PON & Telos. Hoewel deze publicatie met de grootst mogelijke zorg is samengesteld, kan Het PON & Telos geen enkele aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele fouten.

Meer informatie

www.hetpon-telos.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Onderzoeksvragen, definiëring en aanpak	3
1.3	Onderzoeksaanpak	4
1.4	Leeswijzer	4
2	Beleidsanalyse: Theory of Change	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Hoofdpijnen en bevindingen uit de ToC	7
3	Resultaten jongeren van 14 t/m 17 jaar	9
3.1	Inleiding	9
3.2	Gespreksronde met introductievragen	10
3.3	Gespreksronde 1: Wat doe je in je vrije tijd?	10
3.4	Gespreksronde 2: Wat zijn culturele/creatieve activiteiten, en wat niet?	11
3.5	Gespreksronde 3: Waarom doe je wel of niet creatieve of culturele activiteiten in je vrije tijd?	11
3.6	Gespreksronde 4: Wat zou je leuk vinden om te doen in Helmond?	13
3.7	Overige bevindingen uit de gesprekken met jongeren van 14 t/m 17 jaar	14
4	Resultaten jongeren van 17 t/m 27 jaar	16
4.1	Inleiding	16
4.2	Cultureel en creatief profiel van de jongeren	16
4.3	Mening over het aanbod aan creatieve en culturele activiteiten in de gemeente Helmond	18
4.4	Wensen van jongeren op creatief en cultureel gebied	19
4.5	Overige bevindingen uit de gesprekken met jongeren van 17 t/m 27 jaar	21
5	Slotbeschouwing	22
5.1	Wat zijn de ontwikkelingen op het gebied van jongeren en cultuur in Helmond?	22
5.2	Welke behoeften hebben Helmondse jongeren op het gebied van culturele en creatieve activiteiten?	23
	Bijlage A Onderzoeksverantwoording	26

Managementsamenvatting

De culturele infrastructuur in Helmond moet beschikbaar zijn voor alle inwoners, echter zijn jongeren nog niet goed genoeg in beeld bij de gemeente, terwijl zij een belangrijke doelgroep vormen voor de nieuwe cultuurvisie. De gemeente Helmond heeft Het PON & Telos gevraagd een onderzoek uit te voeren onder jongeren (14 t/m 27 jaar). De onderzoeksvragen zijn beantwoord middels een beleidsanalyse en gesprekken met Helmondse jongeren. Hieronder volgen de samenvattende conclusies op de twee hoofdvragen van het onderzoek.

Wat zijn de ontwikkelingen op het gebied van jongeren en cultuur in Helmond?

Er is een behoefte aan culturele activiteiten in sociale context

Creatieve en culturele activiteiten worden veelal individueel gedaan, terwijl jongeren wel aangeven dat zij culturele activiteiten belangrijk vinden voor de sociale contacten. Hier liggen kansen, door bijvoorbeeld het aantrekkelijker maken van cultuurlocaties, en het gebruik van cultuurlocaties als ontmoetingsplek te stimuleren. Hierdoor kunnen jongeren ook meer (buitenshuis) in contact komen met anderen die soortgelijke interesses hebben.

Jongeren zien sociale media als inspiratiebron voor hun creatieve en culturele activiteiten

Platformen zoals Instagram en TikTok zijn voor zowel cultuurbeoefening als cultuurbezoek belangrijk, met name voor het opdoen van inspiratie en weten wat er te doen is. Wie er in de sociale media-kringen van jongeren zitten, bepalen wat een jongere weet van het culturele aanbod.

Passieve cultuurdeelname (luisteren naar muziek, kijken van films, lezen van boeken etc.) wordt door jongeren niet herkend als cultuurdeelname

Het lijkt erop dat vooral de 'actieve' cultuurparticipatie gezien wordt als creatieve of culturele activiteit door. Het 'doen', als uitlaatklep, en als gelegenheid voor sociaal contact zijn belangrijk hiervoor. Veel activiteiten die 'passief' zijn, zoals het luisteren naar muziek, het kijken van films of het lezen van boeken, worden niet zo snel als 'cultuur' gezien, en eerder als iets vanzelfsprekends.

Onbekendheid met het aanbod, 'onbekend maakt onbemind'

Sommige jongeren willen graag een plek waar ze iets cultureels of creatiefs kunnen doen, maar weten niet wat voor plek dit dan moet zijn. Ook wisten zij niet waar ze zouden moeten beginnen wanneer ze zelf iets zouden willen organiseren. Tot slot gaven de jongeren aan dat ze het belangrijk vinden van tevoren duidelijk te hebben wat ze krijgen voor hun geld.

Welke behoeften hebben Helmondse jongeren op het gebied van culturele en creatieve activiteiten?

De suggesties van de jongeren die wij gesproken hebben, staan opgesomd in de voorlaatste paragrafen van hoofdstukken 3 en 4. Hieronder zijn onze overkoepelende beschouwingen samengevat.

Betrek jongeren structureel bij het aanbod én het beleid

Activiteiten en evenementen voor jongeren slaan geregeld de plank net mis, zij willen daarom graag meedenken met het aanbod én met het cultuurbeleid in Helmond. Een idee hierbij is het stimuleren van het nieuwe platform JOONG. Een ander idee is het concreet ondersteunen bij het uitwerken en realiseren van de ideeën van jongeren.

Er ontbreekt een overzicht van de culturele activiteiten voor jongeren in Helmond

Veel jongeren weten niet wat er te doen is op creatief en cultureel vlak, waardoor ze niet weten wat ze leuk vinden, óf wel weten wat ze leuk vinden, maar het niet weten te vinden. Er ontbreekt een overzicht met het bestaande aanbod. Dit aanbod zou het best online vindbaar zijn, én met bijvoorbeeld cursusaanbod en workshops. Sociale media zijn hiervoor de meest voor de hand liggende communicatiemiddelen.

Er is een behoefte voor een specifiekere doelgroepenbeleid

Het lijkt erop dat de groep tussen 18 en 30 jaar tussen wal en schip valt, aangezien zij als volwassenen worden gezien, terwijl het culturele aanbod voor volwassenen door hen meer gezien wordt als 'iets waar je ouders naartoe gaan'. Anderzijds stopt veel creatief aanbod (met name cursussen) wanneer ze 18 zijn geworden. De jongeren (en dan met name de jongste jongeren) missen evenementen voor hun leeftijdsgroep, met populaire, grote artiesten en een festivalsfeer.

(Ook) structurele aandacht voor het aanbod voor jongeren is nodig

Jongeren geven aan een aantal activiteiten en evenementen erg leuk te vinden, zoals de Kasteeltuinconcerten en bepaalde exposities. Echter zijn deze veelal tijdelijk of eenmalig, waardoor er voor jongeren geen of weinig structureel cultureel en creatief aanbod in Helmond lijkt te zijn. Het meest succesvolle aanbod lijkt voornamelijk tijdelijk te zijn, en vervolgens vervangen te worden door een nieuw project, zonder dat er gebouwd wordt aan een stevige basis voor deze doelgroep.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Een goede, toegankelijke culturele infrastructuur is van belang voor de gemeente Helmond. Deze infrastructuur zou aantrekkelijk moeten zijn voor alle Helmonders, en in het kader van de ambities van de gemeente Helmond als jeugd vriendelijke stad, zeker ook voor jongeren.¹ De jongeren zijn echter nog niet goed (genoeg) in beeld bij de gemeente. Terwijl zij een belangrijke doelgroep vormen voor de nieuwe cultuurvisie, die de gemeente in zal vaststellen. Immers, jongeren zijn de toekomst van de stad. De doelgroep van dit onderzoek, 14 tot en met 27-jarigen, is met ruim 16.000 personen ongeveer 17 % van de bevolking van de gemeente Helmond.² Daarom wil de gemeente Helmond beter in beeld krijgen wat jongeren aan cultuur doen in de gemeente en wat de behoefte van de jongeren is die gebruik van de gemeentelijke culturele infrastructuur (gaan) maken.

Naar aanleiding van de Hoofdlijnenbrief cultuur 2022: Herstel, vernieuwing en groei (Kamerstuk 32820, nr. 467) heeft het Rijk aan de gemeente Helmond een specifieke uitkering toegekend voor de stimulering van jongerencultuur. Jongeren hebben in de coronaperiode veel moeten missen, ook op cultureel vlak. Dat terwijl cultuurdeelname positieve effecten heeft op ons welzijn. In het kader van herstel is er daarom in het bijzonder oog voor cultuurparticipatie door jongeren. Cultuurparticipatie verbindt jongeren met elkaar, draagt bij aan hun veerkracht en aan hun persoonlijke ontwikkeling. Gemeenten kunnen het budget benutten voor maatregelen die aansluiten bij hun lopende beleid en de bestaande infrastructuur voor jongeren. Daarnaast is het belangrijk om in te spelen op de belevingswereld en wensen van lokale jongeren – binnen dit onderzoek spreken we dan van mensen van 14 tot en met 27 jaar. Naar aanleiding van deze stimuleringsregeling, vroeg de gemeente Helmond aan Het PON & Telos om een onderzoek uit te voeren onder deze jongeren.

1.2 Onderzoeksvragen, definiëring en aanpak

In dit onderzoek staan de volgende vragen centraal:

1. Wat zijn de ontwikkelingen op het gebied van jongeren en cultuur in Helmond?
2. Welke behoeften hebben Helmondse jongeren op het gebied van culturele en creatieve activiteiten?

¹ Voor meer informatie over het project 'Jeugd vriendelijke Stad' van de gemeente Helmond, zie: www.helmond.nl/jeugd vriendelijkestad.

² Op basis van het CBS. Bevolkingsaantallen per 1 januari 2023.

Wanneer we in dit onderzoek spreken over de combinatie van jongeren en cultuur, bedoelen we de cultuurparticipatie van jongeren in brede zin. Hierbij kan gedacht worden aan ‘klassieke’ voorbeelden zoals gitaar- of dansles, of het bezoeken van een theater. Dit sluit echter niet altijd even goed aan op hoe jongeren cultuur beleven, en zodoende hebben we de jongeren gevraagd om te definiëren wat cultuur is voor hen. De resultaten hiervan zijn te lezen in paragraaf 3.4.

1.3 Onderzoeksaanpak

De onderzoeksvragen zijn beantwoord door een combinatie van verschillende methoden.

Beleidsanalyse

Allereerst is er een beleidsanalyse uitgevoerd op het huidige beleid van de gemeente Helmond rondom jongeren, cultuur, het evenementenbeleid en het ambitieakkoord. Op basis hiervan is een overzicht gemaakt, genaamd een ‘Theory of Change’ (ToC). Deze methodiek maakt beoogde veranderingen in (bijvoorbeeld) beleid inzichtelijk. De uitkomsten hiervan zijn met vertegenwoordigers van de gemeente Helmond besproken, en op basis hiervan zijn de belangrijkste vragen voor de onderzoeksfase onder jongeren opgehaald en geconcretiseerd.

Gesprekken met jongeren

Vervolgens is in drie klassen, met daarin jongeren van 14 tot en met 16 jaar, een interactieve sessie georganiseerd om gestructureerd input op te halen van deze groep. Tot slot is een soortgelijke methodiek toegepast op een via een steekproef en een ‘open link’ geworven groep jongeren van 17 tot en met 27 jaar. De uitgebreide methodologische verantwoording is in de bijlage te raadplegen.

1.4 Leeswijzer

In dit rapport wordt ieder onderzoeksonderdeel eerst apart besproken. In hoofdstuk 2 is een beschrijving van de beleidsanalyse te raadplegen. Vervolgens vindt u in hoofdstuk 3 en 4 de resultaten van de deelonderzoeken onder respectievelijk jongeren van 14 tot en met 17 jaar, en 17 tot en met 27 jaar. In hoofdstuk 5 vindt u onze slotbeschouwing. In bijlage A is de onderzoeksaanpak en -verantwoording uiteengezet.

“Ik vind het super dat er vanuit de gemeente aandacht is voor cultuur! Je leert jezelf én je medemens er beter door kennen en begrijpen. Het is goed als we ons als stad uit durven te drukken en onze emoties durven te tonen. Een culturele en/of creatieve uitlaatklep is hiervoor perfect.” Helmondse jongere – 22 jaar

2 Beleidsanalyse: Theory of Change

2.1 Inleiding

Allereerst is er een beleidsanalyse uitgevoerd op de een aantal, op het moment van uitvoeren geldige, (beleids-)documenten. Hierbij is de methode van de Theory of Change (ToC) gebruikt. Door systematisch in kaart te brengen welke missie, visies, hoofddoelen, subdoelen, langetermijnresultaten, kortetermijnresultaten en activiteiten de gemeente (en enkele organisaties) beschrijven, wordt duidelijk wat de grotere lijnen zijn, maar ook waar zich mogelijk lacunes hebben gevormd. Om het onderzoek onder jongeren zo goed mogelijk dit soort vragen te beantwoorden, is op de ToC gereflecteerd met ambtenaren van de gemeente Helmond, en zijn de belangrijkste punten meegenomen als topics naar de veldwerkfase. In deze analyse zijn de volgende documenten meegenomen:

De kleuren in de opsomming van de documenten corresponderen met de achtergrondkleuren die gebruikt worden in de afbeelding van de ToC.

Overkoepelende beleidsdocumenten:

- [Ambitieakkoord 2022-2026/Helmond Ambitie 2040](#)
- [Helmond, veelzijdige evenementenstad 2019/2021](#)

Cultuurbeleid gemeente Helmond:³

- [Cultuurprofiel Helmond, Stad van het doen \(2019\)](#)

Een selectie aan beleidsplannen van Helmondse culturele organisaties

- [Meerjarenplan Kunstkwartier](#)
- [Jaarverslag CultuurContact 2021](#)

Jeugd vriendelijke stad/jeugd beleid

- [Jeugd vriendelijke Stad – Jeugd agenda](#)
- [Jeugd vriendelijke Stad – resultaten en borging](#)

Op de volgende pagina's staat de ToC weergegeven – dit is indicatief vanwege de omvang van de analyse. Dit ziet eruit als een groot 'boomschema', met daarin een rangordening de brede missies tot de concrete activiteiten uit de verschillende beleidsplannen. Het zijn erg veel doelen en paden, die elkaar vaak kruisen. De belangrijkste onderwerpen zijn na de afbeelding beschreven. Beleidsdoelen vanuit het jeugd beleid staan helemaal links, cultuurbeleid staat helemaal rechts, en overkoepelende beleidsdocumenten staan in het midden.

³ Op dit moment (november 2023) is de gemeente bezig met het maken van een nieuwe cultuurvisie, waar dit onderzoek ook input voor vormt. Daarnaast betreft dit een selectie van beleidsplannen van Helmondse culturele instellingen – er zijn er uiteraard nog meer, maar die zijn niet in deze analyse meegenomen.

2.2 Hoofdlijnen en bevindingen uit de ToC

Hieronder lichten we de hoofdlijnen en opvallendste bevindingen uit.

Helmond als toekomstbestendige stad met Brede Welvaart als fundament

De gemeente Helmond heeft zich in het Ambitieakkoord en haar kennisagenda Ambitie 2040 voorgenomen om een toekomstbestendige stad te zijn, met brede welvaart als fundament. Veel aandacht gaat hierbij uit naar een integrale aanpak en werkwijze tussen de verschillende onderdelen van de gemeente én de wereld daaromheen, en het zijn van een aantrekkelijke stad, waar mensen graag (blijven) wonen, werken en verblijven. Aansprekende culturele activiteiten en voorzieningen worden hiervoor als belangrijk genoemd. Interessant is dat de ambities tot integraal werken sterk terugkomen uit de ToC – met name de lange- en kortetermijnresultaten uit verschillende documenten haken grotendeels op elkaar aan, ook al komen de documenten uit verschillende tijden en van verschillende afdelingen. Ook interessant zijn de kansen die een toekomstige schaa sprong zou bieden, als daarbij (zoals in het cultuurbeleid vermeld wordt) ook aandacht is voor cultuur in de wijken en het versterken van de algehele infrastructuur.

Cultuur als doel én als middel

Binnen het huidige cultuurbeleid van de gemeente Helmond wordt cultuur duidelijk als doel op zich gezien, én als middel. Zo worden sterk relaties van cultuur met andere maatschappelijke opgaven benadrukt met name waar het gaat over ontwikkeling, sociale cohesie en participatie. De concrete activiteiten die hieruit voortkomen hebben veelal betrekking op financiële aspecten en doelgroepenbeleid, zoals een mogelijke ‘Helmondpas’ en de regeling Kindpakket (waaronder ook Stichting Leergeld valt). De maatschappelijke doelen die het cultuurbeleid ook aanstipt, komen sterk overeen met een groot aantal thema’s uit de jongerenagenda, waarbij met name de ontwikkelkansen van de jeugd en mogelijkheden voor talentontwikkeling de boventoon voeren.

Jeugdriendelijke Stad en de ondersteuning van (jeugdige) organisatoren

De documenten vanuit de Jeugdriendelijke stad kennen behoorlijk wat onderwerpen die over cultuur gaan – zo wordt er aandacht besteed aan het op één plek overzichtelijk maken van al het culturele aanbod (niet in de laatste plaats door bijvoorbeeld navolging te geven aan Helmond Hangouts, voor, door en van de jongeren), het voortzetten van de cultuurweek, meer proeflessen sport en cultuur op school én (vervolgens) het helpen bij de overstap van dit soort initiatieven naar het actief worden bij een vereniging of organisatie. Enerzijds gaat het hierbij om het

bekend maken van het aanbod (via een platform en proeflessen), anderzijds gaat het om het in overleg treden met jongeren en (gedeeltelijk vanuit het evenementenbeleid) het bieden van maatwerk. Cultureel aanbod voor de jeugd is dan ook een speerpunt uit het huidige cultuurbeleid, waarbij specifiek evenementen en een eventuele Urban Hotspot genoemd worden. ‘Stimuleren dat jongeren voldoende ruimte krijgen om zelf hun aanbod mede vorm te geven’ lijkt de kernzaak te zijn tussen de Jeugdagenda en het cultuurbeleid. Aangezien het evenementenbeleid stelt dat er facilitaire en organisatorische ondersteuning mogelijk is, en er maatwerk geboden kan worden, lijkt het erop dat in de basis het beleid meer initiatieven vóór, door en met jongere organisatoren ondersteund. Navraag leert echter dat het in de huidige praktijk vaak gaat over organisatoren die iets willen organiseren vóór jongeren, vanuit organisaties die de weg naar de gemeente al vaker bewandeld hebben. Wellicht is dit voor jongeren op het moment dan ook onduidelijk, of zoals het in de Jeugdagenda beschreven staat: ‘Maak duidelijk op welke plek wij terecht kunnen als we zelf iets willen organiseren en wie ons daarbij kan helpen’.

3 Resultaten jongeren van 14 t/m 17 jaar

3.1 Inleiding

In juni 2023 hebben we drie bijeenkomsten georganiseerd met middelbare scholieren. We hebben met leerlingen van een 4vwo-klas, een 3havo-klas en een 3vmo-t-klas gesproken. Hiermee zijn we telkens met een hele klas in gesprek gegaan, volgens de Triviant-methode. Dit is een methode waarbij in kleinere groepjes en in verschillende rondes eerst gebrainstormd wordt over een bepaalde vraag, om vervolgens deze antwoorden te groeperen en concretiseren. Meer over de methodiek is te lezen in bijlage A.

In dit hoofdstuk zijn de resultaten van de 3 bijeenkomsten met jongeren van 14 t/m 17 jaar beschreven. Voor een groot deel waren de antwoorden op onze vragen vanuit de verschillende klassen aanvullend aan elkaar, en beschrijven we dat in dit hoofdstuk als één geheel. Waar er wel duidelijke verschillen tussen klassen waren, geven we dat expliciet aan.

3.2 Gespreksronde met introductievragen

We zijn de bijeenkomsten begonnen door enkele vragen aan de gehele klas te stellen voordat we de ‘echte’ triviantdialoog begonnen. Doel hiervan was om de klas mee te nemen in het onderwerp en het ijs te breken. Vragen die we stelden waren bijvoorbeeld of de jongeren wel eens muziek luisteren via een streamingsdienst, of de jongere of een familielid een muziekinstrument bespeelt, of dat men wel eens een theater, museum of musical bezoekt. Hierbij bleek dat vrijwel alle jongeren muziek luisteren (via streamingsdiensten), en ook dat (bijna) iedereen wel eens een theater, museum of musical bezocht heeft. Vaak was dit via een excursie met school, naar bijvoorbeeld het Philipsmuseum in Eindhoven. Een enkeling gaf aan een musical of theater op eigen initiatief, samen met de familie, bezocht te hebben. Enkele jongeren bespelen zelf een instrument en sommigen geven aan dat een van hun familieleden een instrument speelt.

Na deze opwarmronde zoomden we in op de vrije tijd van jongeren en daarna op de culturele en creatieve activiteiten in het bijzonder.

3.3 Gespreksronde 1: Wat doe je in je vrije tijd?

Waar doe je dat? Met wie doe je dat? Is dat in Helmond of ergens anders? Het kan ook iets zijn wat je minder vaak doet!

De antwoorden die jongeren op deze vraag gaven waren zeer uiteenlopend van aard. Jongeren zijn veel online (sociale media), kijken tv (via streamingsdiensten) en YouTube, luisteren muziek, eten, werken (in Helmond of daarbuiten), gaan met vrienden bij iemand thuis hangen, gaan shoppen of naar bijvoorbeeld een plek zoals de Starbucks. Verschillende jongeren geven aan geregeld met hun vrienden naar Eindhoven te gaan om daar te shoppen. De winkels die er in Eindhoven zijn, zijn niet in Helmond. Daarnaast wordt er veel gesport: voetbal, hockey, fitness, fietsen, paardrijden, badminton, kanopolo, en allerlei andere sporten passeerden de revue. Ongeveer een kwart van de jongeren is cultureel of creatief actief: ze bespelen een instrument (zoals piano, (bas-)gitaar, drums), zingen, fotograferen (vaak in de natuur, en vaak alleen), gamen (alleen, maar ook vaak met familie of vrienden), kijken films in de bioscoop, tekenen, of doen aan hiphop/urban dansen. Ook zijn er sommige jongeren die in hun vrije tijd lezen, waarbij aangegeven wordt dat het dan wel spannende boeken moeten zijn. Daarnaast wordt er gekookt (en gegeten), aan geloofsbelijdenis gedaan, gesleuteld aan motoren en auto's, spelletjes gespeeld met vrienden of familie, en houden jongeren (met name meiden) zich bezig met make-uppen.

Doorvragen leerde ons dat de derdeklassers(nog) niet echt uitgaan of naar een festival of evenement gaan. Zij geven aan dat evenementen vaak vanaf 18 jaar zijn vanwege de alcoholleeftijd. Ook weten ze niet goed wat ze kunnen verwachten van evenementen, en dat er vaak wat oudere mensen ook gaan. Deze aspecten maken evenementen voor hen minder aantrekkelijk.

3.4 **Gespreksronde 2: Wat zijn culturele/creatieve activiteiten, en wat niet?**

Vervolgens hebben we de jongeren gevraagd om aan te geven welke van alle activiteiten die zij in hun vrije tijd doen, zij creatieve of culturele activiteiten vinden. Naast de welbekende cultuurvormen, zoals het bespelen van een instrument, tekenen of schilderen en dansen, kwam een aantal andere aspecten naar voren. Zo noemden de jongeren koken en bakken, shoppen, het eten van gerechten uit verschillende culturen, het maken van foto's en filmpjes voor sociale media, sporten, het beoefenen van geloof, en familiebezoek ook cultureel. Bij het woord 'cultuur' of 'culturele activiteiten' denkt een aantal jongeren ook aan activiteiten gekoppeld aan hun culturele achtergrond, bijvoorbeeld de belijdenis van hun geloof of het koken van gerechten uit het land van herkomst.

Daarnaast werden andere bezigheden die in de culturele sector regelmatig als creatief of cultureel gezien worden, niet vaak als zodanig door de jongeren herkend. Lezen, maar ook 'mediaconsumptie' zoals films (en series) kijken (in de bioscoop of thuis), muziek luisteren, fotograferen in de natuur (in plaats van 'kunstzinnig' fotograferen) en gamen werden door de jongeren zelden of niet aangemerkt als culturele activiteit. De jongeren gingen deze activiteiten toch als 'cultureel' aanmerken na doorvragen of nadat we als onderzoekers besproken wat allemaal cultureel of creatief zou kunnen zijn (nadat de initiële antwoorden al vastgelegd waren).

3.5 **Gespreksronde 3: Waarom doe je wel of niet creatieve of culturele activiteiten in je vrije tijd?**

“Waarom doe je culturele of creatieve dingen? Wat vind je er leuk aan? Waarom doe je dit niet? Vind je andere dingen leuker? Zou je het wel leuk vinden om te doen? Wat zou je dan graag willen doen?”

Redenen om wel creatieve en culturele activiteiten te doen

In zijn algemeenheid bleek dat dit een lastige vraag was voor de jongeren. De jongeren vinden het lastig om aan te geven waarom ze een culturele of creatieve activiteit doen. Voor bijvoorbeeld dansen of een instrument spelen geven ze aan dat ze dat doen, 'gewoon omdat ik er mee ben opgegroeid' of 'ik doe al van kinds

af aan'. Eerst kwamen er geen heel bewuste redenen naar voren, maar na doorvragen werden de antwoorden toch wat concreter.

Wat wel genoemd wordt als reden is het sociale aspect én de functie als uitlaatklep. 'Afleiding van school' kwam ook vaak terug, zowel bij muziek luisteren als bij fotograferen en dansen. Daarnaast geven jongeren aan dat het belangrijk is ter ontspanning. Gamen is een van de weinige culturele activiteiten die vrij consequent als 'leuk' wordt bestempeld. Andere redenen om creatieve activiteiten te doen zijn: achtergrondmuziek luisteren ter afleiding, vrijetijdsbesteding, om meer kennis op te doen, voor zelfontwikkeling en om in het algemeen creatiever te worden. Bij de activiteit 'koken' geeft een jongere aan dat diegene dat doet als ze zich verveelt, omdat ze daarna lekker kan eten, maar óók trots is op wat ze gemaakt en gedaan heeft. De (vele) jongeren die sporten als culturele en creatieve activiteit hebben aangemerkt, geven aan dat dit leuk en gezond is. Er is ook iemand die aangeeft creativiteit kwijt te kunnen in zijn voetbal-speelstijl.

Redenen om geen creatieve en culturele activiteiten te doen

De voornaamste reden waarom jongeren (nu) niet aan creatieve of culturele activiteiten doen, is een gebrek aan interesse. Doorvragen leerde dat jongeren dit niet goed verder onder woorden kunnen brengen, mede omdat zij niet goed weten wat er te doen is. Het gaat hier meer om een algemeen gevoel. Lezen wordt regelmatig als 'saai' gezien, maar na doorvragen kwamen we erachter dat dit regelmatig ligt aan de keuze van de boeken. Soms ligt het ook aan het feit dat lezen voor school verplicht is, waardoor het plezier in lezen verdwenen is. Verder wordt door sommige jongeren de (veronderstelde) hoeveelheid spullen die je nodig hebt voor creatieve en culturele activiteiten als een belemmering ervaren. Tot slot geven enkele jongeren aan dat zij niet aan culturele of creatieve activiteiten doen omdat er niets in de buurt is. Op de vervolgvraag over wat zij in hun eigen buurt zouden wensen konden de jongeren niet goed antwoord geven.

In de 4vwo-klas werd aanzienlijk vaker dan in de andere klassen aangegeven dat de jongeren te maken hebben met veel huiswerk en gevoelens van prestatiedruk. Een groot aantal van hen is ook na schooltijd veel bezig met school en is vervolgens te moe om nog iets anders te doen dan een serie te kijken.

3.6 Gespreksronde 4: Wat zou je leuk vinden om te doen in Helmond?

Zijn er dingen die je mist in Helmond? Welke zijn dat? Heb je ideeën over activiteiten of evenementen voor jongeren? Hoe zorg je dat jouw idee bij andere jongeren bekend raakt?

Wederom bleek dit een lastige vraag voor de meeste jongeren. Enkele jongeren gaven wel aan dat Eindhoven een stad is waar wel de activiteiten of mogelijkheden zijn die zij leuk vinden maar die in Helmond missen. Denk aan een wijk als Strijp-S en aan leuke hipper winkels dan in Helmond. Wel concreet werden jongeren op het gebied van sport- en recreatievoorzieningen. Meer voetbal- of andere sportveldjes, meer sportevenementen op school, een uitgebreider (buiten-)zwembad of een schonere buitenzwemplek, een sportschool waar je ook kan kickboksen, parkour- en freerunnen, en een kartbaan.

Als we inzoomen op culturele en creatieve activiteiten noemen jongeren de volgende wensen:

- **Modernisering Pathé-bioscoop:** Een ‘facelift’ voor de bioscoop – die wordt nu als verouderd en niet-aantrekkelijk gezien. Ook vindt een aantal jongeren de bioscoopkaartjes te duur, vergeleken met wat ze krijgen als ze thuis een film aanzetten via een streamingsdienst.
- **Extra bibliotheekruimte:** Ook vragen jongeren om extra bibliotheekruimte – een aantal jongeren gaat daar best veel heen, en dan vooral om te leren voor de toetsweken. In specifiek die weken heeft de bibliotheek te weinig plek voor de studenten en scholieren die daar willen leren.
- **Ontmoetingsruimte voor jongeren:** Veel jongeren geven aan een ontmoetingsruimte te missen. Ze bedoelen dan een ruimte waar ze met hun vrienden kunnen afspreken en verschillende (gratis) dingen kunnen doen. Denk bijvoorbeeld aan een danszaal, studieplekken, een plek om iets te drinken en een tafeltennistafel. Jongeren ontmoeten hun vrienden nu vaak thuis (volgens sommigen een overblijfsel van de coronaperiode), of in een plek als de Starbucks.
- **Try-out van activiteiten:** Er is behoefte aan een manier om laagdrempelig creatieve en culturele hobby’s uit te proberen, om te weten te komen wat je leuk vindt. In de woorden van een jongere: *“een museum waar je komt maar in plaats van kijken kun je verschillende dingen doen”*. Ook noemen jongeren dat ze behoefte hebben aan meer culturele en creatieve proeflessen op school.
- **Arcadehal:** Er is vraag naar een arcadehal met oude spellen waar jongeren met vrienden kunnen afspreken.

- **Discotheek:** Jongeren geven aan een discotheek te missen. Ze noemen wel De Plaza maar geven aan daar niet zoveel heen te gaan omdat ook anderen er niet zoveel komen. Daarnaast hebben we een gesprek gehad over gevoelens van onveiligheid 's avonds – zie hiervoor het kopje 'overige bevindingen'.
- **Muziekfestival voor jongeren:** Veel jongeren geven aan dat er vraag is naar evenementen, voor mensen vanaf bijvoorbeeld 14 jaar, zoals een festival met hiphop en nederhop, en wat jongeren verder luisteren. De jongeren geven aan dat dit dan wel samen met jongeren geprogrammeerd moet worden – evenementen vóór jongeren, maar (geheel) dóór volwassenen slaan qua muziek of entertainment soms net de plank mis. Mogelijke plekken zijn bij het kasteel of Geseldonk, en het idee is dat er dan ook foodtrucks staan, en veel lampjes, maar wel met een prijskaartje dat past bij de bestedingsruimte van jongeren (10 euro wordt genoemd).
- **Behoeftte aan overzicht activiteiten:** De promotie van creatieve en culturele evenementen en activiteiten zou zich meer moeten richten op sociale media en borden op straat. Een overzicht van wat er allemaal te doen is wordt erg gemist.
- **Zaal voor muziekconcerten:** Hierop aansluitend is er ook vraag naar een zaal voor muziekconcerten, of meer uitgaansgelegenheid in de stad, met optredens van bekende Nederlanders zoals bijvoorbeeld Davina Michelle of Maan.
- **Aanbod op ruimere tijden:** Sommige jongeren geven aan dat er wel aanbod is, maar dat de tijden hiervan niet altijd aansluiten op hun agenda. Zo zou iemand graag willen zingen in een koor of jeugdkoor, maar dat is moeilijk te vinden in Helmond op een moment waarop ze kan – het wordt bijvoorbeeld maar één avond in de week aangeboden.
- **Openluchttheater** met voorstellingen geschikt voor jongeren.

3.7 Overige bevindingen uit de gesprekken met jongeren van 14 t/m 17 jaar

Tijdens de gesprekken die we met jongeren hadden, kwamen soms ook andere onderwerpen ter sprake over de leefwereld van jongeren. Omdat deze onderwerpen ook raken aan het thema jongeren en cultuur hebben we ze in deze paragraaf opgenomen. Het gaat om de volgende onderwerpen:

Verschillen in mening over Helmond als plek om te wonen en om naar school te gaan

Omdat we het gesprek hadden met de hele klas, spraken we ook sommige leerlingen die niet in Helmond wonen maar in een omliggende gemeente. We zagen een aantal verschillen tussen de groep jongeren die in Helmond zelf woont en er wél of niet graag wonen, en jongeren die in de omliggende gemeente wonen. De groep die graag in Helmond woont, geeft aan de kleinschaligheid (vrienden in de buurt) te waarderen. De groep die niet graag in Helmond woont, geeft aan

voorzieningen te missen die elders wel aanwezig zijn. Ook spreekt een deel van de jongeren met wie we spraken, weinig positief over Helmond, de stad heeft een negatief imago. Iets wat jongeren ook horen van jongeren die niet in Helmond wonen. Eindhoven wordt vaak als tegenhanger genoemd, een stad waar volgens de jongeren wel van alles te vinden en te doen is, denk aan bepaalde winkelketens of een creatieve plek zoals Strijp-S.

Jongeren die uit omliggende dorpen komen, bijvoorbeeld Aarle-Rixtel, vinden dat er in hun woonplaats wel voldoende georganiseerd wordt voor hun leeftijdsgroep. Genoemd zijn een dorpsfeest en een bierfestival.

Veiligheid als randvoorwaarde

Tijdens een van de bijeenkomsten ontstond een gesprek over onveiligheidsgevoelens onder de Helmondse jeugd. Sommige jongeren gaven aan zich in Helmond niet altijd veilig te voelen om 's avonds over straat te gaan. Ze gaven voorbeelden van (verhalen over) overvallen, scootrijders die je van de fiets af trekken, drugsgebruik en verhalen van messen op straat. Ook vertellen ze over een uitgaanslocatie waar jongeren van 16 jaar heen mogen, maar daar gaat ook niemand heen omdat er wat dingen zijn 'gebeurd' (prik-verhalen, ruzies). De jongeren geven aan vooral bij elkaar thuis af te spreken met vrienden. Een gewoonte die is ontstaan in de coronaperiode, maar ook is ontstaan vanuit het veiligheidsaspect. Veiligheid en veiligheidsgevoelens lijken zodoende belangrijke randvoorwaarden voor vrijwel iedere vrijetijdsbesteding van jongeren, met name in de avonduren.

De invloed van de coronapandemie

Deze generatie jongeren heeft vanaf hun 11^e / 12^e jaar tot en met hun 14^e/15^e in een pandemie geleefd. Hierdoor zijn veel van hun hobby's naar eigen zeggen 'coronahobby's' - dingen die je thuis doet om jezelf te vermaken. Het zit (nog) niet in het systeem om buitenshuis iets cultureels te doen. Dit hoeft niet per se af te wijken van hoe eerdere generaties jongeren tot hun cultuurvoorkeuren komen, maar het is wel zo dat deze jongeren minder cultuur 'tegen het lijf gelopen' zijn vanuit hun eigen huis in hun formatieve jaren. Jongeren gaan eigenlijk alleen naar een culturele activiteit als hun familie of vrienden daar zelf interesse in hebben. Dingen als meegaan met oudere broers of zussen naar een concert gebeurden bijvoorbeeld niet, en veel evenementen of locaties werden vanwege corona geannuleerd of gesloten. Sommigen van de vwo-leerlingen die we spraken, gaven daarnaast aan zich zorgen te maken om leerachterstanden en de eindexamens (over 2 jaar), en de prestatiedruk in de maatschappij daarbovenop.

4 Resultaten jongeren van 17 t/m 27 jaar

4.1 Inleiding

We nodigden de jongeren die zich hadden aangemeld voor deelname aan de research community uit voor een fysiek groepsgesprek. De jongeren die hier niet fysiek bij aanwezig konden of wilden zijn, kregen de mogelijkheid om onze vragen in een online vragenlijst te beantwoorden. Vier jongeren hebben de vragenlijst online ingevuld, we hebben ook hun antwoorden verwerkt in dit hoofdstuk. In de Cacaofabriek in Helmond spraken we op donderdag 26 oktober met 6 Helmondse jongeren in de leeftijd van 17 t/m 27 jaar.

4.2 Cultureel en creatief profiel van de jongeren

“Waar ben je mee bezig in je vrije tijd, qua culturele en creatieve activiteiten?”

Wat doen de jongeren en waarom?

We vroegen allereerst wat de aanwezige jongeren aan culturele en creatieve activiteiten in hun vrije tijd doen. De aanwezige jongeren zijn vrijwel allemaal actief op cultureel en creatief gebied. Voornamelijk gaat het om het zelf beoefenen, of les volgen (cultuurparticipatie). Een enkele jongeren geeft ook aan een culturele voorzieningen of activiteit bezocht te hebben (cultuurbezoek).

Vrijwel alle jongeren die we geraadpleegd hebben, bezoeken in hun vrije tijd wel eens een culturele of creatieve activiteit of zijn zelf cultureel of creatief bezig. Genoemd zijn fotografie, bezoek van exposities, schilderen, knutselen, tekenen of tekenles, toneel-, musical- en zangles, zingen in een koor, handwerken (haken, breien, borduren), naar de bioscoop gaan, ballet/dansles, drummen/drumles, gitaarles en t-shirts ontwerpen. Dat doen ze vrijwel allemaal in Helmond, al gaan sommigen naar omliggende gemeenten omdat aanbod in Helmond niet aanwezig is.

Eén jongere geeft aan eigenlijk niet echt bekend te zijn met culturele of creatieve activiteiten in Helmond. Ook in haar vriendenkring is bijna niemand cultureel of creatief actief en bijna niemand bezoekt wel eens iets op dat terrein.

De jongeren die culturele en creatieve activiteiten ondernemen doen dit vooral omdat ze het leuk vinden, ze er hun creativiteit in kwijt kunnen, het soms al van jongs af aan doen en het zijn blijven doen. Verder geeft één jongere aan toneelspelen/acteren leuk te vinden omdat ze zich dan expressief kan uiten en om een breder perspectief op te ontwikkelen. *“Ik vind het leuk omdat ik tijdens acteren lekker creatief bezig kan zijn en mezelf expressief kan uiten. Ik ben dan helemaal in mijn element en met mijn focus dan ook volledig bij het toneel en nergens anders. Ook leer ik vanuit verschillende perspectieven naar de mensen en dingen om me heen te kijken”*.

Eén van de aanwezige jongeren is zelf werkzaam in de creatieve sector en één van de aanwezigen volgt een vooropleiding voor de Muziektheater opleiding in Asten. Twee jongeren zijn op dit moment bezig met het opzetten van een platform speciaal voor en door jongeren, JOONG Helmond genaamd. Het staat nog in de kinderschoenen en het idee is om voor jongeren online een centrale plek te creëren waar alle culturele activiteiten voor jongeren in Helmond vermeld staan. Het project wordt mede mogelijk gemaakt door de gemeente Helmond.

Waar doen ze dit?

Sommigen volgen les bij het Kunstkwartier, sommigen bij een privédocent. Niet zozeer omdat het aanbod van het Kunstkwartier niet toereikend is maar omdat de cursussen net op een tijdstip is dat de jongere niet goed uitkomt. Ook volgt iemand dansles bij Danstijd in Helmond. Verder geeft iemand aan tot haar 18e tekenles te hebben gevolgd bij het Kunstkwartier maar ze moest daarmee stoppen omdat de les was voor kinderen in de leeftijd van 10 t/m 18 jaar. Ook geeft een jongere aan lid te zijn van een studententoneelvereniging en van een studentenkoor in Eindhoven.

4.3 Mening over het aanbod aan creatieve en culturele activiteiten in de gemeente Helmond

“Wat vind je van het aanbod aan creatieve en culturele activiteiten in de gemeente Helmond? Zijn daar voor jou de juiste creatieve en culturele ‘plekken’ aanwezig?”

“Plekken zijn er wel maar er is geen aanbod gericht op jongeren.”

Geen aansprekend aanbod voor jongeren in Helmond

De jongeren zijn het erover eens dat in Helmond inspirerende culturele en creatieve hotspots ontbreken. Als voorbeeld van zo'n aansprekende plek noemen ze Strijp-S in Eindhoven, een plek die jongeren aanspreekt en inspirerend is, er is daar vaak iets te doen voor jongeren. Ook geven ze aan dat de musea in Helmond niet aansprekend zijn voor jongeren, bijvoorbeeld het draaiorgelmuseum is niet aantrekkelijk voor jongeren. Daarnaast geeft iemand aan dat ze graag schilderles zou willen hebben, geïnspireerd door iets wat ze op Instagram had gezien (schilderen met dikke verf), maar eigenlijk niet goed weet of dat in Helmond kan. Verder geven enkele jongeren aan dat communicatie van gemeente Helmond over culturele en creatieve activiteiten beter kan: “er gebeurt heel veel, maar niemand weet er iets van”.

Wel plekken, geen passende activiteiten voor jongeren

Verder geven de jongeren aan dat er in Helmond eigenlijk best wel een aantal leuke activiteiten worden georganiseerd maar dat deze voornamelijk gericht zijn op ouderen (de jongeren bedoelen dan 50+). Als voorbeeld wordt **Lokaal 42** genoemd, een plek waar je zowel iets kan eten als drinken als waar regelmatig liveoptredens en exposities, maar waar bijvoorbeeld ook proeverijen zijn. Echter is ook hier de muziek vaak meer gericht op de oudere doelgroep en niet specifiek op jongeren. Ook noemen de jongeren **POST#5700**, een nieuwe creatieve hotspot in het centrum van Helmond, bedoeld als plek van, voor en door makers. Het is wel nog up-coming en het wordt volgens de jongeren nog niet breed gepromoot. Maar het is wel een goed voorbeeld van een potentiële culturele en creatieve hotspot, aldus de jongeren.

Verder noemen enkele jongeren het **Lambertushof**, een plein in het centrum van Helmond. Hier worden regelmatig muziek evenementen georganiseerd, er heerst een festivalachtige sfeer, maar er zijn dan eigenlijk alleen oudere mensen en het aanbod is niet gericht op jongeren. Wat jongeren we aansprekender vinden op het gebied van muziek evenementen zijn de **Kasteeltuinconcerten**. In de maanden juli en augustus van 2023 zijn er op 8 vrijdagavonden gratis optredens georganiseerd op twee podia op het plein voor het Kasteel Helmond. Het is dan druk in de hele binnenstad en er heerst een goede festivalsfeer waar ook veel jongeren op af komen.

Tussen wal en schip

Samenvattend kunnen we stellen dat de jongeren niet echt de plekken missen, maar wel activiteiten op (bestaande of nieuwe) plekken die speciaal gericht zijn op jongeren onder de 30 jaar. Het Kunstkwartier is een mooie plek, maar hier is veel aanbod voor onder de 18 jaar. Ook de Cacaofabriek is een mooie plek maar als er een muzikoptreden is, is dit ook vaak voor een oudere doelgroep. Ditzelfde geldt voor de Kasteeltuinconcerten.

Verder noemden jongeren dat áls er wel iets voor hun leeftijdsgroep te doen is (bijvoorbeeld een expositie in de Cacaofabriek) dit heel leuk was, maar ze het jammer vonden dat het maar tijdelijk en/of eenmalig was.

Huidige situatie: vóór jongeren, niet dóór jongeren

De jongeren hebben het idee dat ze niet betrokken worden bij dat wat er juist vóór hen georganiseerd wordt in Helmond. Het is dan wel bedoeld voor jongeren maar niet georganiseerd door jongeren of jongeren is niet gevraagd bij de invulling van een event. Daardoor hebben ze het gevoel dat het aanbod niet goed aansluit op de wensen van jongeren – de term ‘net niet’ valt. Het groeps gesprek in het kader van dit onderzoek is voor de aanwezige jongeren eigenlijk ook de eerste keer dat gevraagd wordt naar hun wensen op cultureel en creatief gebied/vlak.

Geen centraal overzicht activiteiten voor jongeren

Verder missen de jongeren in Helmond een centraal overzicht van culturele en creatieve activiteiten. Zo geeft iemand aan dat als je niet zo bezig bent met cultuur, je ook niet altijd weet wat er speelt omdat het weinig of niet gepromoot wordt. Aangegeven wordt dat dit ook een opstapje kan zijn om zelf wat te gaan organiseren, omdat je pas weet wat je er volgens jou nog mist, als je weet wat er al is. Voorwaarde daarvoor is wel dat duidelijker wordt hoe je iets kan organiseren in Helmond.

4.4 Wensen van jongeren op creatief en cultureel gebied

“Stel, jij mag bepalen wat er voor jongeren in Helmond aan creatieve en culturele activiteiten of plekken zouden moeten zijn. Wat zou er dan moeten zijn?”

De jongeren komen met verschillende ideeën die ze aan de groep verder toelichtten. Ideeën die wat verder zijn toegelicht beschrijven we hieronder wat uitgebreider, sommige ideeën sommen we alleen op.

- **Een creatieve hub** (denk aan Strijp-S in Eindhoven): Een plek waar creatieve mensen samen kunnen werken, ontmoeten, brainstormen et cetera. Hier kan dan ook een atelier zijn voor expo's, netwerkborrels, en organisaties om anderen 's avonds te ontmoeten. Het beeld dat geschetst wordt is een dynamische, multi-inzetbare plek waar alles kan en alles mag. POST#5700

wordt genoemd als een plek die wel potentie heeft om een hub-functie zoals de jongeren bedoelen te vervullen, maar omdat de jongeren niet betrokken zijn bij de huidige activiteiten, sluit het minder goed bij hun wensen aan. De activiteiten bij POST#5700 worden georganiseerd door een ouder iemand, met veel passie en enthousiasme. Echter er is weinig of geen inspraak van jongeren waardoor het aanbod toch minder aantrekkelijk is voor jongeren. *“De passie van een ouder persoon in combinatie met die van een jonger persoon zou een gouden combinatie zijn voor te organiseren activiteiten”*, aldus een van de jongeren.

- **Een ontmoetingsplek:** Een laagdrempelige plek waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten, en waarvan ze weten dat ze daar leuke activiteiten voor jongeren georganiseerd worden. *“Een ruimte/gebouw/hal waarvan je weet, als ik daar naartoe ga kan ik mensen ontmoeten met dezelfde interesses”*. Of waar ze bijvoorbeeld gezamenlijk kunnen koken en eten met andere jongeren. Een andere jongere geeft aan dat op zo’n plek een knutselcafé georganiseerd kan worden waarbij je bijvoorbeeld samen kan haken of waar creatieve workshops gegeven worden aan jongeren zodat zij (nieuwe) creatieve hobby’s kunnen ontdekken.

Er zijn veel leegstaande panden in de stad die hier geschikt gemaakt zouden kunnen worden voor zo’n creatieve ontmoetingsplek, aldus de jongeren.

Programmering voor jongeren in Het Speelhuis: Sommige jongeren geven aan dat het goed zou zijn als jongeren inspraak hebben in de programmering van voorstellingen in Het Speelhuis. Het is een hele leuke plek om naartoe te gaan, maar het aanbod lijkt niet echt bedoeld voor 18 – 30-jarigen, volgens de jongeren.

- **Bibliotheek/boekenclub voor jongeren:** Het idee wordt geopperd om in de bibliotheek een plek in te richten waar jongeren in de leeftijdsgroep van 18 t/m 30 jaar gezamenlijk boeken kunnen bespreken, als een soort van leesclub. Dit soort interacties gebeurt tegenwoordig vaak online, maar er wordt aangegeven dat hier zeker ook behoefte aan kan zijn in ‘real life’.
- **Muziekfestival voor jongeren:** Een muziekfestival voor jongeren, ongeveer van 18 t/m 35 jaar, zoals de Kasteeltuinconcerten, maar dan voor en door jongeren en het liefst ook wat vaker dan 8x per jaar. Bedacht en (mede-)georganiseerd voor jongeren. Een jongere noemt als voorbeeld festival Impact, een Helmonds muziek-evenement voor jongeren dat in 2015 voor het laatst plaatsvond.
- **Een interactieve expositie of museum:** Jongeren geven aan dat de musea Helmond voor jongeren niet aansprekend zijn – hoewel gehuisvest in mooie panden, zijn het plekken waar je vervolgens als inwoner niet echt komt. Ze hebben meer behoefte aan een modernere interactieve expositie. Iemand noemt als voorbeeld het Kaasmuseum in Alkmaar waar je op interactieve wijze alles over kaas te weten komt. Een ander voorbeeld was een expositie van

kunst van vluchtelingen uit Azerbeidzjan die iemand op vakantie zag. Juist de link aan een maatschappelijk thema (de verhalen van de vluchtelingen), verbeeld in allerlei verschillende soorten beeldende kunst, vond deze jongere zeer aantrekkelijk.

- **Social media creatief cursus:** Een cursus creatief met social media, bijvoorbeeld filmpjes maken, voor bedrijven. En verder qua cursusaanbod bijvoorbeeld meer workshops of korte cursussen die inspelen op trends op sociale media – hierbij zijn jongeren die deze trends in de gaten houden onontbeerlijk.
- **Een openlucht- of drive-in bioscoop,** bijvoorbeeld op de parking van de Cacaofabriek, met zitzakken.
- **Een karaoke bar** of plek waar je samen kan karaoke zingen (ook om met plezier te (leren) zingen.
- **Een leuk café** meer gericht op jongeren.
- **Schilderles** in een klein groepje zodat het overzichtelijk is.
- **Cursus mode ontwerpen.**

4.5 Overige bevindingen uit de gesprekken met jongeren van 17 t/m 27 jaar

Wonen in Helmond

De jongeren zouden graag meer reuring willen zien in Helmond, maar ze geven aan dat ze dan wel ook daarbij in de buurt zouden moeten kunnen wonen. Een creatieve wijk waar jongeren willen wonen ómdat er reuring is zoals Strijp in Eindhoven, staat hoog op de wensenlijst. Hiermee bedoelen ze een creatieve hub waar jongeren naartoe willen trekken om te wonen. Over de huidige situatie zeggen jongeren dat ze niet kunnen wonen in Helmond, ook omdat het niet te betalen is. Ook hebben ze het idee dat de beleidsprioriteiten op het gebied van wonen liggen bij ouderen, en niet bij jongeren. Het centrum van Helmond groeit wel, maar het is lastig voor jongeren om te wonen, waardoor mensen vertrekken uit Helmond. Het functioneert op dit moment als een zij-wijk van Eindhoven.

Uitgaan in Helmond

Uitgaan (in de betekenis van ‘stappen’) in Helmond is de laatste tijd eigenlijk voor jongeren niet meer leuk. Veel evenementen, bijvoorbeeld muziek in het park, trekt door de brede doelgroep van ‘volwassenen’ meer oudere mensen (bijvoorbeeld 50+), en aan uitgaan met (mensen van de leeftijd van) hun eigen ouders hebben de aanwezige jongeren geen behoefte. Hierbij geldt wederom ‘als niet weet wat er is, weet je ook niet wat je mist’ – al blijft het dan bij evenementen, terwijl plekken waar ook buiten evenementen om uitgaan kan worden schaarser worden.

5 Slotbeschouwing

In dit hoofdstuk beschrijven we onze overkoepelende bevindingen die we opgedaan hebben in de verschillende gesprekken die we met Helmondse jongeren gevoerd hebben.

5.1 Wat zijn de ontwikkelingen op het gebied van jongeren en cultuur in Helmond?

Creatieve en culturele activiteiten worden veelal individueel gedaan

Het valt op dat veel creatieve en culturele activiteiten die de jongeren doen, individueel gedaan worden. Ook het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA) signaleert dat 49% van alle cultuurbeoefenaars hun creatieve activiteiten altijd alleen beoefenen.⁴ De jongeren noemden veel activiteiten die weliswaar vaak als iets individueels gezien worden, zoals allerlei soorten knutsel- en handwerken, tekenen en schilderen, lezen of gamen, maar die eventueel ook sámen beoefend zouden kunnen worden. De gemeente zou op deze specifieke cultuurbeoefeningen in kunnen spelen door bijvoorbeeld hobbyclubs of workshops te stimuleren.

Jongeren vinden het sociale aspect van cultuur belangrijk, maar doen alsnog veel creatieve activiteiten alleen

De jongeren geven aan dat hun creatieve en culturele activiteiten ook belangrijk zijn voor hun sociale contacten, maar doorvragen leert dat hier jongeren hun creatieve activiteiten vooral alleen doen. Hier liggen kansen – jongeren spreken vaak bij elkaar thuis af. Door het aantrekkelijker maken van cultuurlocaties door, zoals een ontmoetingsplek waar laagdrempelige hobbyclubs of tv-serievertoningen te stimuleren, kunnen jongeren ook meer (buitenshuis) in contact komen met anderen die soortgelijke interesses hebben.

Sociale media als inspiratiebron

Uit de gesprekken met jongeren blijkt dat sociale media tegenwoordig de grootste inspiratiebron is voor jongeren, voor hun creatieve en culturele activiteiten. Platformen zoals Instagram en TikTok zijn zowel voor cultuurbeoefening als cultuurbezoek van jongeren belangrijk. Enerzijds zorgen deze platforms voor een eerste kennismaking met verschillende cultuurvormen, wat jongeren op ideeën brengt om het zelf te gaan doen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan verschillende schildertechnieken, maar ook rondom muziek of lezen (de opkomst van #BookTok). Anderzijds zijn deze platformen de manier om erachter te komen wat

⁴ Neele, A. (2023). Monitor Amateurkunst 2023. Utrecht: Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst. https://www.lkca.nl/wp-content/uploads/MAK-2023_DEF-en-DT-2.pdf

er te doen is qua evenementen, doordat afbeeldingen en posters hiervan op sociale media circuleren. Wie er in de sociale media-kringen van jongeren zitten, bepalen wat een jongere weet van het culturele aanbod.

Passieve cultuurdeelname wordt door de jongeren niet herkend als cultuurdeelname

Het lijkt erop dat vooral de ‘actieve’ cultuurparticipatie gezien wordt als creatieve of culturele activiteit door. Het ‘doen’, als uitlaatklep, en als gelegenheid voor sociaal contact zijn belangrijk hiervoor. Veel activiteiten die ‘passief’ zijn, zoals het luisteren naar muziek, het kijken van films of het lezen van boeken, worden niet zo snel als ‘cultuur’ gezien, en eerder als iets vanzelfsprekends. Het zou interessant zijn om te weten of iets als concertbezoek door deze groepen wel of niet als cultureel aangemerkt zou worden – want je ‘maakt’ niet zelf iets, maar je bent wel deel van een groep mensen bij een concert. Helaas is dat niet te achterhalen, omdat geen enkele leerling aangegeven heeft naar concerten e.d. te gaan.

Onbekendheid met het aanbod, ‘onbekend maakt onbemind’

Sommige jongeren willen dat er plekken zijn waar ze iets cultureels of creatiefs kunnen doen, maar konden vervolgens niet goed onder woorden brengen wat deze plekken dan moeten zijn of hebben. Ook vonden ze het lastig om te bedenken hoe (en wat) ze zelf konden organiseren – ze wisten niet waar ze zouden moeten beginnen. Verder moet het duidelijk zijn voor de jongeren wat ze krijgen voor hun geld. Vrijwel alles is behoorlijk duur voor de jongeren, en doorvragen leerde dat jongeren bijvoorbeeld liever (veel) meer geld uitgeven aan een uitje naar een pretpark of kartbaan, dan naar een evenement waarvan niet precies duidelijk is wat ze krijgen (is de muziek leuk? Wie gaan erheen? Komen er mensen van mijn leeftijd?) *“Ik heb al weinig geld, dus dan wil ik ook weten dat ik er iets voor terugkrijg wat ik leuk vind”*.

5.2 Welke behoeften hebben Helmondse jongeren op het gebied van culturele en creatieve activiteiten?

De jongeren waarmee we gesproken hebben, zijn met veel suggesties en wensen gekomen. Deze staan opgesomd in de voorlaatste paragrafen van hoofdstukken 3 en 4. In deze paragraaf richten we ons op het overkoepelende beeld rondom de behoeften van de Helmondse jongeren.

Betrek jongeren structureel bij het aanbod én het beleid

Wat we vooral merkten, is hoe groot de wens van jongeren die geïnteresseerd zijn in cultuur is om mee te denken met het aanbod én met het cultuurbeleid in Helmond. Dit om het culturele leven in Helmond meer in te kunnen richten naar hún smaak, maar ook naar die van hun (op dit moment) minder cultuurminnende leeftijdsgenoten. Activiteiten en evenementen voor jongeren slaan geregeld de

plank net mis. Gezien de hierboven beschreven ontwikkeling van sociale media-trends als inspiratiebron voor cultuurdeelname, zijn er jongeren nodig die deze trends in kunnen brengen in de al bestaande culturele infrastructuur. Ook kan de leefwereld van jongeren zo beter vertegenwoordigd worden. Een idee hierbij is het verder ondersteunen van het nieuwe platform JOONG, dat gedurende de looptijd van dit onderzoek ontstaan is. Een ander idee is het ondersteunen van jongeren die al ideeën hebben om iets te organiseren, denk aan concrete ondersteuning bij het uitwerken en realiseren van hun idee

Een overzicht van het culturele aanbod

Een belangrijke conclusie uit dit onderzoek is dat veel jongeren niet weten wat er te doen is op creatief en cultureel vlak in Helmond. Dit uit zich op twee manieren: óf ze weten niet wat er te doen is, en daardoor ook niet wat ze leuk vinden, óf ze weten dat ze culturele dingen leuk vinden, maar weten niet wat het bestaande aanbod is. Er ontbreekt nu een overzicht van wat er te doen is, een soort 'uitkalender', maar dan online én ook met bijvoorbeeld cursusaanbod en workshops. Sociale media (Instagram en TikTok) zijn de meest voor de hand liggende communicatiemiddelen hiervoor, eventueel met links naar een website.

Evenementen en activiteiten voor specifiekere doelgroepen

Uit de gesprekken die we met jongeren voerden, kwam een behoefte naar voren voor een specifiekere doelgroepenbeleid. Enerzijds lijkt het erop dat de groep jongeren tussen de 18 en 30 jaar qua aanbod tussen wal en schip valt. Zij worden als volwassenen gezien, maar het culturele aanbod van volwassenen wordt toch gezien als iets 'waar je ouders heengaan', grofweg voor 50-plussers. Anderzijds stopt veel creatief aanbod, met name cursussen, wanneer ze 18 zijn geworden. Het is belangrijk dat er in het cultuurbeleid en -aanbod ook aandacht komt voor jongvolwassenen tussen de 18 en 30 jaar.

Jongere jongeren geven met name aan voor hun leeftijdsgroep evenementen te missen. Veel evenementen zijn in algemene zin voor 18+'ers, vanwege de alcoholleeftijd. Evenementen met populaire, grote artiesten en een festivalsfeer zijn nauwelijks in Helmond te vinden voor de leeftijdsgroep tot 18 jaar. Hierbij is het wederom belangrijk om jongeren mee te nemen in de programmering van dit soort evenementen.

Structurele (naast projectmatige) aandacht voor aanbod voor jongeren

Jongeren geven een aantal activiteiten en evenementen aan die ze vrijwel allemaal leuk vinden in Helmond, bijvoorbeeld de Kasteeltuinconcerten en bepaalde exposities. Het valt daarbij wel op dat dit veelal tijdelijke of eenmalige initiatieven zijn, of evenementen die maar één keer per jaar plaatsvinden. Hierdoor lijkt er voor jongeren geen structureel cultureel en creatief aanbod in Helmond te zijn. Het lijkt

waken voor een 'projectcarroussel' – waarbij het mooie tijdelijk is, en vervolgens vervangen wordt door een nieuw project, zonder dat er gebouwd wordt aan een stevige basis voor deze doelgroep.

Bijlage A Onderzoeksverantwoording

Theory of Change en reflectiesessie

Een Theory of Change (ToC) is een manier om beoogde veranderingen in beleid inzichtelijk te maken. De (beleids-)documenten waarop deze analyse is gebaseerd, zijn grotendeels door de beleidsambtenaren aangedragen. Daarnaast is door de onderzoekers zelf nog gezocht naar relevante beleidsstukken in aanpalende beleidsvelden. Ook dienen de documenten voldoende duidelijk beleidsmatig ingestoken te zijn. Op basis hiervan is de uiteindelijke selectie van 7 documenten tot stand gekomen.

Na het opstellen van de ToC is deze besproken met beleidsambtenaren van de gemeente Helmond. Dit wordt gedaan om te toetsen of dat wat vanuit de documenten blijkt, inderdaad klopt. Zo werden enkele bespreekpunten opgelost, en voor de oudste beleidsstukken werd gekeken op bepaalde doelen nog relevant zijn. De reflectiesessie is ook ingezet om binnen de lacunes die in de ToC ontdekt zijn te prioriteren, om vervolgens de topics voor de gesprekken met jongeren te kunnen voeden.

Triviantdialoog met jongeren van 14 tot en met 17 jaar

Om de zienswijzen van jongeren tussen de 14 en de 17 jaar in beeld te krijgen, hebben we drie 'triviantdialogen' georganiseerd op scholen. De triviantdialoog is een gespreksmethodiek waarbij de deelnemers zowel door middel van post-its, als door het bespreken met elkaar, hun ideeën delen over een vraagstuk. We hebben met drie vragen (en daarmee drie 'rondes') gewerkt, waarin iedere ronde ongeveer tien minuten duurde. Hierbij konden de leerlingen in groepjes van ongeveer 5 jongeren per tafel brainstormen over een onderwerp, wat we vervolgens klassikaal bespraken. Dit herhaalde zich drie keer. De sessie werd begeleid door 2 of 3 onderzoekers per klas. Na iedere sessie hebben de onderzoekers hun observaties opgeschreven, als aanvullende input naast de post-its en de klassikaal gedeelde input van de jongeren. De werving van de verschillende klassen is tot stand gekomen door het aanschrijven van verschillende middelbare scholen in de gemeente Helmond, waarbij gestreefd is naar een gelijkmatige verdeling tussen tweedejaars, derdejaars en vierdejaars leerlingen, evenals verschillende schoolniveaus. Uiteindelijk waren er één 3VMBO-T-klas, één 3HAVO-klas en één 4VWO-klas beschikbaar gevonden om in juni 2023 met ons in gesprek te gaan.

Groepsgesprek met jongeren van 17 tot en met 27 jaar

Voor de 'oudere jongeren' (17 tot en met 27 jaar) was het de intentie om een research community op te starten. Dit is een online platform waarop de deelnemers (idealiter ongeveer 75 personen) een week lang via een forum met elkaar in gesprek gaan over verschillende onderwerpen. Om deze groep te werven, is er een brief/flyer uitgestuurd naar 2.000 jongeren van 17 tot en met 27 jaar die in de gemeente Helmond wonen. Deze 2.000 jongeren zijn via een steekproeftrekking uit de Basisregistratie Personen geselecteerd. Daarnaast is er een open aanmeldlink verspreid via de sociale media van de gemeente Helmond, en zijn scholen, welzijnsorganisaties en cultuurlocaties benaderd. Deze inzet leverde 13 volledige en 3 gedeeltelijke aanmeldingen op. Omdat dit te weinig is om een research community te laten draaien, is in overleg met de gemeente Helmond gekozen voor een alternatieve invulling. Dit werd een groepsgesprek, op basis van dezelfde methode als hierboven beschreven bij het onderzoek onder jongeren van 14 tot en met 16 jaar. Door deze wisseling van methoden vielen enkele deelnemers die zich aangemeld hadden af – omdat zij niet beschikbaar was op de datum die uit de datumprikker kwam, omdat zij zich in het buitenland bevinden en zodoende niet fysiek in Helmond konden zijn, of omdat zij zich niet prettig voelden bij een gesprek in Helmond zelf, in tegenstelling tot een online werkvorm. Deze personen hebben we de mogelijkheid gegeven om via een korte online vragenlijst, met daarin dezelfde vragen als we aan de andere jongen zouden stellen, hun input te kunnen leveren. Vier van hen hebben dit inderdaad gedaan. Uiteindelijk hebben we met 6 personen op 26 oktober een intensief, gestructureerd groepsgesprek gevoerd. Van hen zijn er 4 geworven via de 'open link' (en daarmee vaak via-via), 2 jongeren gaven aan deel te nemen naar aanleiding van de brief/flyer vanuit de steekproef.

HET **pon | telos**

OPGERICHT IN
1947

GEVESTIGD IN
TILBURG

KENNISONDERNEMING

STICHTING ZONDER WINSTOOGMERK

AANTAL MEDEWERKERS

35

INTENSIEVE SAMENWERKINGEN

MET UNIVERSEITEN EN ANDERE
KENNISINSTELLINGEN

EXPERTISE

- > PARTICIPATIE & GOVERNANCE
- > WOON- & LEEFOMGEVING
- > DUURZAAMHEIDSTRANSITIES
- > SOCIAAL DOMEIN & ARBEID
- > CULTUUR & ERFGOED
- > DUURZAAMHEIDSIMPACT
- > DATA EN METHODEN

ONZE OPDRACHTGEVERS

- > PROVINCIES
- > GEMEENTEN
- > ZORG- EN WELZIJNSINSTELLINGEN
- > FONDSSEN
- > BANKEN

HET
pon | telos

Over het PON & Telos

Maatschappelijke besluitvorming verbeteren

Wij zijn een sociale kennisonderneming in het hart van de samenleving. We beschouwen het als onze opdracht om maatschappelijke besluitvorming te verbeteren. Dat doen we door wetenschappelijke kennis met kennis van de praktijk te verbinden. We zijn van data, feiten en cijfers, maar geven die altijd een gezicht. Waarbij iedere stem telt. Voorkeuren en meningen halen we op, onderzoeken we, analyseren we en duiden we. Met prikkelende aanpakken en innovatieve methoden. Daarbij zijn we altijd gericht op duurzaamheid: de harmonieuze verbinding tussen sociale, ecologische en economische doelstellingen. Zo dragen we bij aan de kwaliteit van samenleven, nu en in de toekomst.

Met een multidisciplinair en creatief team van bijna 30 adviseurs en onderzoekers werken we vooral voor lokale en regionale overheden in Nederland (met een sterke kennispositie in Noord-Brabant), maar ook voor corporaties, banken, zorg- en welzijnsinstellingen, fondsen en maatschappelijke organisaties. We werken daarbij intensief samen met universiteiten en andere kennisinstellingen en zijn officieel partner van Tilburg University. Met onze kennis en inzichten adviseren we beleidsmakers en bestuurders. Zodat ze afgewogen keuzes kunnen maken. Zodat ze bestuurlijk kunnen vernieuwen. En zodat ze een positieve impuls kunnen geven aan de samenleving van morgen.

Stationsstraat 20c
5038 ED Tilburg
+31 (0)13 535 15 35
info@hetpon-telos.nl
hetpon-telos.nl